

Dekret basilejského koncilu *Ut lucidius videatur* a jeho (ne)přijetí v Čechách

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Přijetí Zikmunda za českého krále

- 14. srpna v Jihlavě rezignuje Aleš Vřešťovský a zemská vláda na své funkce a **uznávají Zikmunda za právoplatného krále**
- Císař vyžaduje **přítomnost legátů koncilu v Praze**, husité jim vydávají bezpečností glejty
- Jedním z legátů biskup z Coutances **Filibert**, který je **zplnomocněn** vykonávat v Českém království **svěcení**
- Dne 26. srpna na Staroměstském rynku slavnostní akt, kdy Zikmund v plném majestátu přijímá slib poslušnosti od zástupců pražských měst; dle jistých zpráv snad mohl být tehdy „podruhé korunován“ právě Filibertem (†1439)

Kompaktátní cedule

- Za Filibertova působení je zjevná **snaha o rekatolizaci Prahy**, byť respektuje ustanovení kompaktát a světí na kněžství **jak katolíky, tak utrakvisty**
- V **dubnu 1437** iniciuje ukazování relikvií v kapli Božího těla spojené s **provoláním kompaktát císařem** a jejich výkladem Filibertem
- V rozmezí 1437–1462 vyhotovena deska oznamující, že r. 1437 bylo v kapli hlásáno „**česky, v latině, uhersky a německy, že Čechové a Moravané** tělo Boží a krev pod dvojí způsobu přijímajíc, jsou **věrní křesťané a pravé synové církve.**“
- Krátce na to **opouští Rokycana a jeho straníci Prahu**, která se stává baštou konzervativců (Příbram, Prokop z Plzně, Papoušek...)

Kompaktátní cedule z rudolfínské doby

Basilejská disputace r. 1437

- V létě pověřuje univerzita **Prokopa z Plzně** a **Jana z Příbramě** obranou **nutnosti kalicha** a **přípustnosti přijímání dětí** na půdě basilejského koncilu
- Proti oběma mistrům stojí **auditor Palomar**, učené hádání se protahuje na celé dva měsíce
- 20. října předkládají čeští poslové koncilu devět požadavků:
*„... quod **concederetur omnibus et singulis regni Bohemie et marchionatus Moravie communio eucharistie sub utraque specie** (...) quod daretur eis **libertas communicandi parvulos sacra eucharistia...**“*

Dekret *Ut lucidius videatur a* definitivní povolení kalicha

- **23. prosince 1437** na třináctém plenárním zasedání vyhlášen výnos ohledně otázky, zda je *sub utraque specie* nezbytné
- „*Declarat hec eadem sancta synodus, quod fideles layci (...) non astringuntur ex precepto Domini ad suscipiendum sub utraque specie...*“ Dále zmíněna konkomitance: „... *sub qualibet specie est integer et totus Cristus.*“
- Koncil nicméně stále počítal s vydáním licence českým a moravským kněžím podávat laikům podobojí – **na konci r. 1437 vytvořen koncept**
- Kvůli vnitřním rozporům **poselstvo do Čech odloženo** a březnová legace (mířící navíc do Vídně) koncept nemá

Obhajoba basilejského dekretu a kompaktát Prokopem z Plzně

- Ačkoliv v Basileji se snažil spolu s Příbramem přesvědčit koncil o husitských zásadách, nyní se **plně ztotožňuje se závěry dekretu *Ut lucidius videatur***, že kalich není nezbytný ke spáse, avšak může být povolen církevní autoritou
- V traktátu *De communione et de compactatis* (asi 1438) se k dekretu jednoznačně hlásí a uvádí, že „***koncil basilejský, reprezentující římskou církev uzavřel smlouvu s královstvím českým a markrabstvím moravským o laickém přijímání (...) pod jistými podmínkami...***“
- Ve spise *De compactatis* píše: „*Obojí přijímající mají se jako synové téže matky katolické církve vzájemně snášeti a milovati.*“

Pozdější reakce na dekret

▪ Konvertita **Jan Papoušek ze Soběslavi** v díle *Edicio* (1449–1453) uvádí čtyři body, které musí Čechové naplnit, chtějí-li od papeže onu konečnou licenci kalicha: „*Quarto, conceditur illis et non aliis communio calicis, qui **sucipient determinationem et decretum ecclesie de communione calicis.***“

▪ **Martin Lupáč** v díle *Sensus* (reakce na Papouška, patrně z let 1449–1455) píše: „*Quicquid ergo post compactata in concilio **tarde ipsi per se finxerunt de communione unius speciei, nihil pertinet ad compactata...***“

▪ Konvertita **Hilarius Litoměřický** v *Traktátu o nejsvětějším přijímání lidu obecného pod jednou způsobou* (po r. 1465) uvádí: „*Slyštež pak **nález v concilium Basilejském již po kompaktátech učiněný, jenž takto zní...***“ (citován stejně jako u Papouška)

Basilejsko-ferrarsko-florentský koncil?

- **Evžen IV.** – od počátku měl ke koncilu negativní postoj, v listu **Čechům z března 1436** nicméně **pochválil** husitské úsilí o církevní jednotu
- Spor koncilu s Evženem IV. výrazně graduje 18. září 1437 **papežskou bulou**, která **basilejský sněm rozpouští** a dává mu 30 dní na vyřízení české záležitosti
- Dne **8. 1. 1438** zahájen z popudu Evžena IV. **koncil ve Ferrare**, což má za následek odchod **Palomara a Cesariniho** z Basileje
- Část basilejských bohoslovců však ve **městě stále zůstává**